

10. Ochtend, middag, avond en nacht

Leeftijdsgroep	4-8 jaar
Kerdoel	Deze les levert een bijdrage aan kerndoel 3: de leerlingen leren omgaan met tijd in alledaagse situaties
Leerstofonderdeel	3.1/3.2, niveau 4 De begrippen om gebeurtenissen te ordenen kennen: ochtend, middag, avond en nacht
Doel van de les	De leerlingen de begrippen ochtend, middag, avond en nacht en koppelen daar activiteiten aan
Benodigdheden	<ul style="list-style-type: none"> - Een foto van de dag en de nacht - Foto's waar activiteiten op staan die zich afspelen op de verschillende dagdelen (zie bijlage 2) - Dagritme kaarten van de school - (Digi-)bord
Korte samenvatting	De leerlingen praten met behulp van dagritme kaarten en plaatjes van activiteiten die buiten school plaats vinden over de verschillende dagdelen.
Organisatie	Klassikaal, in een groepje of individueel.
Activiteiten	Introductie:

Vraag aan de leerlingen of ze iets kunnen vertellen over wat ze zien op de foto uit bijlage 1. Is het dag of nacht? Laat de leerlingen vertellen waarom ze denken dat het nacht is. Laat daarna een foto van een ochtendactiviteit (bijlage 1) zien en vraag of het dag of nacht is. Laat aan de hand van dagritme kaartjes zien dat er veel activiteiten gebeuren op een dag. Probeer door vragen kennis op te halen over de dagdelen dag en nacht en te kijken wat de leerlingen er al vanaf weten. Vertel de leerlingen dat ze vandaag gaan praten en werken over de ochtend, de middag, de avond en de nacht.

Kern:

Zet een dagritme kaart met 'de kleine pauze' op het bord. Zet ook 'de grote pauze' op het bord. Vraag enkele leerlingen waar je de andere dagritme kaartjes moet zetten van die dag. Laat een plaatje zien met een douche en vraag wat het kan betekenen en wanneer je die activiteit uitvoert. Stel vragen als: 'Wanneer ga jij onder de douche? Is het dan middag?' Probeer om samen met de leerlingen de verschillende dagdelen te bedenken en te markeren hoe de dagdelen elkaar opvolgen. Zet ook een kaart met een warme maaltijd en een bed op het bord. *Markeer de dagdelen niet met vaste uren, dat is nog te moeilijk voor de leerlingen. Probeer markeerpunten te maken aan de hand van de verschillende maaltijden en het slapen gaan en opstaan: als je opstaat is het ochtend en dan heb je een ontbijt, bij de lunch begint de middag, bij de avondmaaltijd begint de avond en als je gaat slapen is het nacht.*

Verwerking:

Vraag een paar leerlingen om een plaatje uit bijlage 2 bij het

juiste dagdeel te zetten. Vraag feedback van de andere leerlingen. Kijk of sommige (slimme) leerlingen ontdekken dat er activiteiten zijn die op twee of drie dagdelen mogelijk zijn.

Afsluiting:

Vraag aan een leerling hoe morgen zal verlopen met die vier dagdelen. En de dag daarna? En gisteren? Ontdek met de leerlingen dat die dagdelen elke dag weer in dezelfde volgorde plaatsvinden.

Aandachtspunten

De begrippen zijn relatief en dat kan verwarrend zijn. Vooral avond en nacht. Laat deze begrippen vooral in andere lessen, verhalen en liedjes terugkomen, zowel passief als actief (door ernaar te vragen).

Differentiatie

Makkelijker:

- Bespreek eerst alleen de ochtend en de middag. Breid dat in een volgende les uit met de begrippen avond en nacht.

Moeilijker:

- Vraag de leerlingen om in de juiste volgorde van ochtend tot nacht vier passende activiteiten te noemen, dus bij elk dagdeel één activiteit. Hierbij kunnen ze wel of niet gebruik maken van de activiteitenplaatjes.

Vervolgactiviteiten

Middag bij oma

- Maak onder de dagritme kaarten een lange kaart voor de ochtend en een lange voor de middag, met een andere kleur, zodat de leerlingen het verschil extra opvalt. Als de school kleuren als symbool voor de dagen gebruikt, kan bijvoorbeeld een rode dag verdeeld worden in een licht rode en donker rode kaart.
- Als de leerlingen vertellen over wat ze hebben beleefd, bijvoorbeeld in het weekend, dan kunnen vragen worden gesteld over het dagdeel waarop iets gebeurde.
- Zing liedjes over de dagdelen of vertel verhalen erover, zie de inleiding over kerndoel 3 met een lijst over liedjes en verhalen.
- Speel het spel 'Goedemorgen, goedemiddag, goede avond, goede nacht'. De kinderen zitten in een kring. 2 leerlingen lopen om de kring heen en geven elkaar als ze elkaar tegen komen een hand, zeggend goedemorgen, respectievelijk de volgende keer goedemiddag. Tot ze goedenacht zeggen. Dan probeer het ene kind de ander te tikken vóór die de kring is rondgerend en op zijn plaats zit.
- Vraag ouders een logboekje in een weekend te maken met alle dagdelen en de bijbehorende gebeurtenissen.

Software

- [Sclera picto's](#)
- Link voor dagritme kaarten: [Allerlei dagritme kaarten, dagindeling, nijntje, pooh, picto-agenda, pictogrammen, smurfen](#)

Bijlage 1

Bijlage 2

